

ศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ

Study the Status of Educational Resource Administration of Subdistrict
Non-Formal and Informal Education Centre under the Jurisdiction
of Office of the Non-Formal and Informal
Education, Chaiyaphum Province

ศศิธร ศรีกุล¹ ชุติมา พรหมผุย²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู กศน.ตำบล ต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ จำแนกขนาดสถานศึกษา และอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู กศน.ตำบลของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรจากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (สิริศักดิ์ อาจิวิชย์, 2560 : 110 ; อ้างอิงจาก Krejcie & Morgan, 1970 : 608) ได้จำนวน 132 คน จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการกำหนดสัดส่วนของประชากรจำแนกตามอำเภอทั้ง 16 อำเภอ 124 ตำบล และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่ม โดยมีเลขกำกับหน่วยรายชื่อตำบลทั้งหมดของประชากร 124 ตำบล ๆ ละ 1 คน ได้จำนวน 124 คน จากนั้นสุ่มคนจาก 16 อำเภอ โดยไม่ซ้ำคนเดิม อำเภอละ 1 คน ได้จำนวน 14 คน ทั้งนี้ เนื่องจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอซับใหญ่ และอำเภอเนินสง่า มีครู กศน.ตำบล ๆ ละ 1 คน จึงรวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างได้ทั้งหมด 138 คน นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด (IOC) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.80 จำนวน 2 ข้อ และ 1.00 จำนวน 42 ข้อ แล้วตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.753

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

² คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า โดยรวมของแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาต่ำที่สุด ได้แก่ 1.การบริหารทรัพยากรด้านงบประมาณ 2. การบริหารทรัพยากรบุคคล 3. การบริหารทรัพยากรด้านวัสดุ อุปกรณ์ และ 4. การบริหารทรัพยากรด้านอาคารสถานที่

2) ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ พบว่า สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและอายุของครูโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา, ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

Abstract

The research purposes were: 1) to study the status of educational resource administration of Subdistrict Non-Formal and Informal Education Centre under the jurisdiction of Office of the Non-Formal and Informal Education(NFE), Chaiyaphum Province, and 2) to compare the opinion of subdistrict NFE teachers on the educational resource administration of Subdistrict Non-Formal and Informal Education Centre under the jurisdiction of Office of the Non-Formal and Informal Education, Chaiyaphum Province, classified by school size and age. The sample was the 138 subdistrict NFE teachers of Subdistrict Non-Formal and Informal Education Centre under the jurisdiction of Office of the Non-Formal and Informal Education (NFE), Chaiyaphum Province; determined by the Krejcie and Morgan table, selected by the simple random sampling method. The research instrument was the estimate rating scale questionnaire. The data analysis statistics were the percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings were:

1. The status analysis results of educational resource administration of Subdistrict Non-Formal and Informal Education Centre under the jurisdiction of Office of the Non-Formal and Informal Education (NFE), Chaiyaphum Province found the overall of each aspect was at high level. When each aspect consideration and sorted in order from largest to lowest mean was: (1) the budget resource administration aspect, (2) the human resource administration aspect, (3) the material and equipment resource administration aspect, and (4) the facility resource administration aspect, respectively.

2. The status comparative analysis results of educational resource administration of Subdistrict Non-Formal and Informal Education Centre under the jurisdiction of Office of the Non-

Formal and Informal Education (NFE), Chaiyaphum Province; when classified by the school size and teacher age found the overall and each aspect did not different.

Keywords: educational resource administration, Non-Formal and Informal Education Centre

ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

ระบบการจัดการศึกษาของไทยแบ่งการจัดการศึกษาออกเป็นสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งการศึกษาในระบบมีสองระดับ คือการศึกษา ขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยในระดับอุดมศึกษานั้น แบ่งออกเป็นสองระดับ คือระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญา ซึ่งการศึกษาทั้งสามรูปแบบต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 110-113) จากการศึกษาทั่วโลกมีการเปลี่ยนไปมีหลายสิ่งประเทศไทยต้องเตรียมพร้อมสู่การเปลี่ยนแปลงในอนาคต มหาวิทยาลัยจึงกลายเป็นอีกหนึ่งกำลังสำคัญที่จะช่วยพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ประเทศชาติ ตลาดแรงงาน ความต้องการของนักศึกษาและตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติไทยแลนด์ 4.0 กลายเป็นโจทย์สำคัญที่อุดมศึกษาต้องหันมาคิดว่าทำอย่างไรให้เด็กที่ก้าวเข้ามาเรียนได้ความรู้และพัฒนาศักยภาพมากกว่าใบปริญญา กลไกพัฒนาคุณภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญ สถาบันการศึกษาต้องมาคิดว่าจะปรับตัวเองอย่างไรให้อยู่ได้แบบยั่งยืนและตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรม (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ : 2562) การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนามนุษย์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม มีความเชื่อมั่นในตนเองและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรง ชีวิตอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550 : 23) ซึ่งการจัดการศึกษาก่อให้เกิดการพัฒนาปัญญานำมาซึ่งเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศในทุก ๆ ด้าน โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) กำหนดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการจัดการศึกษาและการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้นทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชนและสถาบันทางสังคมต้องร่วมมือกันให้เกิดการเรียนรู้ในทุกเวลาและทุกสถานที่เพื่อให้ผู้เรียนสามารถได้เรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเอง

การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม ส่วนการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ โดยที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) โดยมุ่งหวังให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลเป็นกลไกสำคัญในการสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชนเป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตั้งอยู่ในระดับตำบลโดยยึดชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงานและการจัดการเรียนรู้ ใช้นวัตกรรมของชุมชน เช่น อาคารสถานที่ แหล่งวิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี มีการประสานเครือข่ายในชุมชนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในชุมชน สังคม เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการ

ดำเนินกิจกรรมของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลทั้งในฐานะผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา บูรณาการกระบวนการเรียนรู้และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน จากหลักการและกรอบแนวคิดดังกล่าวจึงกำหนดวิสัยทัศน์ในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองคือ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาเรียนรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพในทุกระดับและประเภทการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 : 9-11)

ดังนั้น การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการปฏิรูปการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และการปฏิรูประบบบริหารจัดการภาครัฐตามแนวทางการปฏิรูประบบราชการซึ่งมีเป้าหมายสอดคล้องกันคือให้สถานศึกษามีระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีระบบบริหารจัดการที่ทันสมัย มีความสามารถรับผิดชอบระบบบริหารงบประมาณ การเงินและการบัญชีได้อย่างเหมาะสมทั้งในเชิงนโยบายและเชิงการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาในภาพรวมและในระดับสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2546 : 75) ในยุคของข้อมูลข่าวสารการบริหารงานจึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบตั้งแต่โครงสร้างการบริหารจัดการ กระบวนการ จัดการเรียนการสอน รวมถึงการบริหารการเงินงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อให้การบริหารส่งผลถึงนักเรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย ซึ่งระบบการศึกษาไทยเป็นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยหรือทรัพยากรทางการศึกษาที่เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญคือ 4 M's ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) การจัดการ (Management) (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549 : 15) ที่จะนำไปใช้ในการจัดการศึกษาตั้งแต่การแสวงหาทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากร การใช้ทรัพยากร การประเมินการใช้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่โรงเรียน ซึ่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุน การศึกษา มาตรา 58 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549 : 34-35) ระบุว่าให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินทั้งจากภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศ แต่จากการศึกษา (กอบกุล กลับอำไพ, 2551 : 63) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เนื่องจากยังขาดการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งครูประจำศูนย์ คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และปัญหาด้านปัจจัยด้านสภาพอาคารเรียน สถานที่และสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ อีกทั้งศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลยังตั้งอยู่ห่างไกลชุมชน อาคารเรียนไม่เป็นเอกเทศ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ และไม่มีข้อมูลสารสนเทศ สอดคล้องกับการศึกษา (กุลนภา เถระวรรณ, 2562 : 108-109) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนใน การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยรวม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล

ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากร ข้อมูลสารสนเทศ

สำหรับการบริหารงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ นั้น พบว่า ยังมีปัญหาในหลายด้าน เช่น ด้านบุคลากร ต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน ทั้งงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการศึกษาต่อเนื่อง งานนโยบาย กระทั่งด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพ ด้านอาคารสถานที่ในบางแห่งยังไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนขาดการเข้ากลุ่มการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง อันเนื่องจากผู้เรียนติดภาระงานอื่น ด้านงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงาน อีกทั้งขาดการนิเทศ ติดตามและรายงานผล (หลังฟ้า ชันติรัตน์, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2563)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ เพื่อที่จะนำสารสนเทศ ที่ค้นพบนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนแก้ไขปัญหาปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาอันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู กศน.ตำบล ต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ จำแนกขนาดสถานศึกษา และอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู กศน.ตำบล ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ จากสถานศึกษา 16 อำเภอ จำนวน 199 คน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ, 2563)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู กศน.ตำบล ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (สิริศักดิ์ อาจิวชัย, 2560 : 110 ; อ้างอิงจาก Krejcie & Morgan, 1970 : 608) ได้จำนวน 132 คน จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการกำหนดสัดส่วนของประชากรจำแนกตามอำเภอทั้ง 16 อำเภอ 124 ตำบล และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่ม โดยมีเลขกำกับหน่วยรายชื่อตำบลทั้งหมดของประชากร 124 ตำบล ๆ ละ 1 คน ได้จำนวน 124 คน จากนั้นสุ่มคนจาก 16 อำเภอ โดยไม่ซ้ำคนเดิม อำเภอละ 1 คน ได้จำนวน 14 คน ทั้งนี้ เนื่องจากศูนย์การศึกษานอก

ระบบและการศึกษาตามอัยาศัยอำเภอบัฒใหญ่ และอำเภอบัฒนสง่า มีครู กศน.ตำบล ๆ ละ 1 คน จึงรวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างได้ทั้งหมด 138 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ขนาดของสถานศึกษา และอายุของครู

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยจังหวัดชัยภูมิ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับโดยมีเนื้อหาแบ่งเป็น 4 ด้าน จำนวน 44 ข้อ ได้แก่

1) ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล	จำนวน 10 ข้อ
2) ด้านการบริหารทรัพยากรด้านงบประมาณ	จำนวน 11 ข้อ
3) ด้านการบริหารทรัพยากรด้านวัสดุ อุปกรณ์	จำนวน 11 ข้อ
4) การบริหารทรัพยากรด้านอาคารสถานที่	จำนวน 12 ข้อ

ได้กำหนดค่าคะแนนของคะแนนช่วง น้ำหนักเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารรายงานการวิจัยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา บริบทการบริหารศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยตำบล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย และสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุม การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา 4 ด้าน

3. นำเครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความ ครอบคลุมของข้อคำถามกับเนื้อหา ความเหมาะสมของปริมาณคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม นำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอหนังสือรับรองจากวิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยต่อผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยจังหวัดชัยภูมิ

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ เพื่อขอเก็บข้อมูลต่อสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 138 คน/ชุด

3. ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 138 ชุด ด้วย Google ฟอรัม ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 พบว่า กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวน 138 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแล้วนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ขนาดของสถานศึกษา และอายุของครู ด้วยค่าความถี่และร้อยละ

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของข้อมูลตามแนวของลิเคิร์ต (Likert Scale) (อ้าง ถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2555 : 69) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ที่จำแนกตามอายุของครู ด้วยสถิติที (t-test for independent)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารทรัพยากรทางการ ศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ที่จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Oneway-ANOVA) และหากพบความแตกต่างผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffle 's Method) ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ .05

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ความถี่ (Frequency)

1.2 ร้อยละ (Percentage)

1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$)

1.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

2.1 การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent samples

2.2 ค่าเอฟ (F-test Oneway-ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดย

วิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffle 's Method)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิจังหวัดชัยภูมิ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทางด้านสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ข้อความถาม	μ	σ	แปลผล
1	การบริหารทรัพยากรบุคคล	3.55	0.67	มาก
2	การบริหารทรัพยากรด้านงบประมาณ	3.83	0.65	มาก
3	การบริหารทรัพยากรด้านวัสดุ อุปกรณ์	4.18	0.65	มาก
4	การบริหารทรัพยากรด้านอาคารสถานที่	4.03	0.66	มาก
รวม		3.90	0.66	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิจังหวัดชัยภูมิ โดยรวมของแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90 , S.D.= 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาต่ำที่สุด ได้แก่ 1) การบริหารทรัพยากรด้านวัสดุ อุปกรณ์ ($\bar{X}$ = 4.18 , S.D.=0.65) รองลงมา 2) การบริหารทรัพยากรด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X}$ = 4.03 , S.D.=0.66) 3) การบริหารทรัพยากรด้านงบประมาณ($\bar{X}$ = 3.83 , S.D.=0.65) และ 4) การบริหารทรัพยากรบุคคล ($\bar{X}$ = 3.55 , S.D.=0.67) ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและอายุของครู

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ด้าน		ss	df	ms	f	Sig.
การบริหารทรัพยากรบุคคล	ภายในกลุ่ม	.599	3	.186	1.898	.133
	ระหว่างกลุ่ม	13.163	134	.098		
	รวม	13.722	137			
การบริหารทรัพยากรด้านงบประมาณ	ภายในกลุ่ม	.149	3	.050	.901	.443
	ระหว่างกลุ่ม	7.406	134	.055		
	รวม	7.555	137			
	ภายในกลุ่ม	.115	3	.038	.311	.818
	ระหว่างกลุ่ม					
	รวม					

ด้าน		ss	df	ms	f	Sig.
การบริหารทรัพยากรด้านวัสดุ อุปกรณ์	ระหว่างกลุ่ม	16.502	134	.123		
	รวม	16.617	137			
การบริหารทรัพยากรด้าน อาคารสถานที่	ภายในกลุ่ม	.077	3	.026	.235	.872
	ระหว่างกลุ่ม	14.558	134	.109		
	รวม	14.635	137			
รวม	ภายในกลุ่ม	.235	3	.075	.836	.567
	ระหว่างกลุ่ม	12.907	134	.096	-	-
	รวม	13.142	137	-	-	-

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาแต่ละรายด้านมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามอายุของครู

ด้าน	อายุของครู				f	Sig.
	ต่ำกว่า 45 ปี		ตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การบริหารทรัพยากรบุคคล	3.54	0.32	3.55	0.32	.013	.910
การบริหารทรัพยากรด้านงบประมาณ	3.92	0.23	3.98	0.24	.127	.722
การบริหารทรัพยากรด้านวัสดุ อุปกรณ์	4.19	0.38	4.16	0.28	1.763	.186
การบริหารทรัพยากรด้านอาคารสถานที่	4.05	0.35	4.18	0.27	3.381	.068
รวม	3.93	0.32	3.97	0.28	1.321	0.472

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามอายุของครูแต่ละด้านมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า โดยรวมของแต่ละด้านอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุด

คือ การบริหารทรัพยากรด้านงบประมาณ รองลงมา คือ การบริหารทรัพยากรบุคคล และน้อยที่สุด คือ การบริหารทรัพยากรด้านอาคารสถานที่

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและอายุของครูโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน เนื่องจากบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลนั้น เป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ตั้งอยู่ในระดับตำบล เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และตามโครงสร้างของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและอายุของครู โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ควรเสนอแผนการขอเงินงบประมาณในรายการงบประมาณก่อสร้างอาคารหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ต่อสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และควรมีการบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ที่มีอยู่ให้เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกด้าน ดูแลรักษาอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา เพื่อให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ

2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2554 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กอบกุล กลับอำไพ. (2551). การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด นครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2555). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. (2562). ฝ่าวิกฤติอุดมศึกษาไทยต้องพัฒนา 'ยกระดับ' . สืบค้น เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2563. <http://dspace.Rmutk.ac.th>.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2549). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ : หลักการและแนวคิด. กรุงเทพฯ : เอ็ม.ที.เพรส.
- สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา. (2546). รายงานการปฏิรูปการศึกษาต่อประชาชน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2549). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). การประชุมทางวิชาการการวิจัยทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552–2561). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2563). บุคลากรสำนักงาน กศน. จังหวัด. ค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2563. จาก<http://chaiyaphum.nfe.go.th/index/?name=news2&file=readnews&id=28>.
- สิริศักดิ์ อาจิวชัย. (2560). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาวิจัยทางการศึกษา (1007411). คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- หลิงฟ้า ชันดิรัตน์. (2563). รองผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ, สภาพปัญหาการบริหารงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดชัยภูมิ. สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2563.